

naar veronderstelde nosogene processen. Deze school kwam tot bloei in de 2e helft der 19e eeuw, toen de wetenschappelijke psychiatrie onder invloed van de belangrijke ontdekkingen der natuurwetenschap, die toen dagelijks nieuwe en groote vindingen deed, haar vraagstelling en methode wijzigde en de psychische en pathopsychische levensprocessen volgens physiologische en anatomische wetten trachtte te ordenen en te beheerschen.¹⁾ De psychiatrie werd natuurwetenschappelijke biologie. De geestesziekte gold alleen als nevenverschijnsel van cerebrale processen. De psyche was niets, de hersenen alles.

Zoo kwam men ten gevolge van het vér-doorgevoerde hersenonderzoek tot de cerebrale localisatieleer, welke nog dagelijks in de kliniek onschatbare diensten bewijst bij de diagnose van zenuwlijden. En toen men hiermee niet uitkwam, werd de studie niet alleen tot de schors van de groote hersenen en de subcorticale gangliën beperkt, doch het heele menschelijke lichaam, met name het endocrine systeem in het onderzoek betrokken.

Hoewel deze methode van werken onze inzichten verdiepte, kon ze door haar eenzijdigheid op den duur niet bevredigen. De wetten van de somatische pathologie toch, die ze ons leerde kennen, hebben betrekking op het levende protoplasmatische substraat; ze gelden voor ruimtelijk cellulair en intracellulair gebeuren; maar ze zijn tijd- en ik-indifferent en waar het geestesleven juist daardoor gekarakteriseerd is, dat het door een persoon beleefd wordt en als zoodanig ingebed is in het doorlevingscontinuum van een individu, kan de somatologie ons het wezen van de zielsziekten niet ontvouwen.

Maar, behalve dit principiële bezwaar, bracht de somatische richting ook practische moeilijkheden. Men concipieerde weliswaar een psychophysische relatie, waarbij de psychische symptomen dienden ter onderkenning van de cerebrale localisatie, terwijl omgekeerd uit de anatomische afwijkingen de psychische stoornissen verklaard werden, maar zoo werden gemakkelijk de in de morphologie geldende principen kritiekloos op het psychische overgebracht, waardoor de verscheidenheid van het geestesleven geweld werd aangedaan, terwijl aan de innerlijke structuur der morphologische gegevens te groote eischen werden gesteld.

Wie onbevangen zich bezighield met de studie der geesteszieken en zich niet door bepaalde vooropgezette meeningen liet beïnvloeden, ging zich dan ook steeds weer bezinnen op de pathopsychische verschijnselen als zoodanig. Trouwens, een der grootsten uit de somatische school, Wernicke zelf, wiens heele werk gebaseerd is op de neuropathologische gegevens, toont, waar hij de fijne psychologische onderscheiding maakt tusschen de allopsychische en somatopsychische oriëntatie, dat hij uit-

¹⁾ Mannen als Griesinger, Meynert en Wernicke hebben op dit gebied buitengewone verdienste gehad.